

5. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі. – К.: ЦУЛ, 2007.
6. Сікорський П.І. Кредитно-модульна технологія навчання. – К.: Вид-во Європейського університету, 2004.
7. Складенко Н.К. Сучасні вимоги до вправ для формування іншомовних мовленнєвих навичок і вмій // Іноземні мови. – 1999. – № 3. – С. 3–7.
8. Гарнопольский О.Б., Кожушко С.П. Методика обучения английскому языку для делового общения. – К.: Ленвит, 2004. – С. 134–160.

УДК 159.9:37.015.3

КОВАЛЬ І.В.
(Хмельницький)

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНИХ ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК ПРИ НАВЧАННІ ГОВОРІННЮ

Навчання граматичному аспекту говоріння полягає в пріоритеті формування гнучкої системи мовленнєвих граматичних навичок в умовах комунікативно-зумовленого підходу.

Розробка ефективних шляхів формування граматичних навичок говоріння можлива тільки за умови врахування психолого-методичних вимог до змісту навчання та організації учбового процесу. Ці вимоги визначають положення про необхідність: відпрацювання мовленнєвих та мовних навичок; визнання іншомовної мовленнєвої діяльності об'єктом навчання, яка містить в якості інтегральної частини граматичний аспект говоріння; мотивації мовленнєвої поведінки наuczуваних, в процесі якої відбувається формування граматичних навичок; руйнування психологічних бар'єрів, які блокують процес навчання; реалізації розвиваючої функції навчання; досягнення продуктивної взаємодії – синергизма – усвідомлюваного та неусвідомлюваного в психічній активності наuczуваних; обліку особливостей розвитку психіки та пізнавальної діяльності наuczуваних.

Перш за все, потрібно прийняти до уваги ту обставину, що мова, яка є інтегральною частиною думки, не може бути відірвана від перцептивних її компонентів. Кожне іншомовне явище несе в собі рефлекс абсолютного інших перцептивних моментів – дій різного ступеня узагальнення інтенсивності, модальності, котрі і повинні складати сформовану навичку. Цей перцептивний зліпок – рефлекс, який лежить в основі генезису образу, завжди можна виокремити в мовному явищі, опрацювати його в методичних цілях та примусити наuczуваних пережити його при семантизації цього явища. Таким чином, разом з іншомовною формою в свідомості наuczуваних будується, переживається та оцінюється реконструйований викладачем перцептивний образ предмета або явища, позначений іншомовною формою, причому цей образ майже ніколи не відповідає тому, який позначається словами рідної мови.

Для методики навчання іноземним мовам важливим є те, що мовлення як практичне володіння мовою вимагає свідомої зосередженості на змісті висловлювання. Граматичне оформлення цього змісту відбувається в момент породження мовлення без врахування свідомості.

Успіх формування іншомовної мовленнєвої навички залежить не тільки від того, наскільки повним буде у викладача уявлення про саму навичку, але й від того, наскільки чітко він буде уявляти процес її становлення, тому що вже в сформованій навичці завуальованими є істотні її особливості, які можна розкрити тільки при певному погляді на явище мислення.

В процесі навчання іншомовному мовленню формується і іншомовне мислення, яке представляє собою ряд інокультурних перцептивних образів. Ця вимога особливо проявляється в визначенні І.А. Зимньою [2, с. 27–29], яке вона надала мові як “способу формування та формулювання думки”. Таким чином, процес оптимального формування мовленнєвої навички повинен припускати цілеспрямоване формування як її знакової сторони, так і її образної, перцептивної основи, без чого навичка залишається без притаманного для неї співвідношення з мотивом, що ускладнює розвиток елементарної спонтанності мовлення іноземною мовою.

Важливим є той факт, що під впливом мовленнєвого спілкування у людини формується мовленнєва здібність. Цілеспрямований та планомірний розвиток цієї здібності – одне з методичних завдань, яке походить з концепції мовленнєвої діяльності, в якій приймає участь як свідомість, так і підсвідомість. Мовленнєва діяльність свідомо, так як мовець планує своє висловлювання і оцінює реакцію співбесідника на нього. Але й цей провідний рівень актуального усвідомлення не був би можливим без опори на підсвідомий рівень.

Створення динамічної системи граматичних асоціативних зв'язків можливе в процесі індивідуальної мовленнєвої практики, завдяки якій мова як суспільне явище стає явищем індивідуально-психічним. Задача методики полягає в тому, щоб визначити найбільш ефективні шляхи набуття навчаними повного та гнучкого індивідуального мовленнєвого досвіду для оволодіння мовленнєвими граматичними автоматизмами. Ці навички повинні наближатися до навичок говоріння на рідній мові та максимально нейтралізувати явище міжмовної інтерференції.

Останнє проявляється як пошук опори в рідній мові, а також в прихованому перекладі, виступаючи в якості проміжної ланки між розумовим змістом та іншомовним виразом. Кінцевий рівень сформованості мовленнєвої граматичної навички представляє собою можливість вживання граматичної структури в мовлення ініціативно.

Навчання іноземної мови на мовному факультеті переслідує не тільки її теоретичне вивчення, але й практичні цілі. В результаті вивчення студенти повинні набути певні практичні навички в усіх видах мовленнєвої діяльності, які необхідні для читання, говоріння та розуміння. Якщо говорити про навчання граматиці, то необхідно визначити саме поняття “граматика” відносно вищевказаній меті навчання. Таке визначення дав ще професор В.В. Беляєв [1, с. 141]. Він зазначав, що цей термін має два аспекти: по-перше, граMATика як одна з основних розділів науки про мову і, по-друге, як граMATична побудова мовлення. Відповідно до практичного оволодіння іноземною мовою підходить друге визначення, виходячи з якого, під вивченням граматики потрібно розуміти способи сполучення та з'єднання слів у реченні. Таке визначення висуває на перший план вивчення структурних особливостей іноземної мови, а також формування граматичних навичок для практичного використання їх в мовленні.

Повноцінне володіння іноземною мовою припускає обов'язкову наявність мовних граматичних навичок – операційних навичок утворення окремих форм та структур за правилами, поза умовно-мовленнєвою комунікацією в ході дискусивно-граматичних дій. В цьому випадку мовні та мовленнєві граматичні явища співіснують, зберігаючи свою специфіку, тому що вони різні за своєю психологічною природою. При пасивному володінні мовою людина може вірно утворювати необхідну граMATичну форму, речення, але не може вжити ці граMATичні явища в мовленні за умов природної комунікації, тому що морфолого-синтаксичні фактори не стали досягненням його мовленнєвого досвіду.

Для ефективного навчання граматичним навичкам говоріння потрібно надати граматиці інше обличчя, яке відрізняється від правил та інструкцій, які необхідно автоматично завчати за допомогою механічних тренувальних вправ. Створення мотиваційної основи мовленнєвих вчинків, формування інтересу при навчанні граматиці є однією з важливих сучасних психолого-методичних проблем, які чекають на своє рішення.

Література

1. Беляев В.В. Очерки по психологическому обучению иностранным языкам. – М.: Просвещение, 1965. – С. 141.
2. Зимняя И.А. Психологические аспекты обучения говорения на иностранном языке. – М.: Просвещение, 1976. – С. 27–29.

УДК 81'25'367.625

КОЗУБАЙ В.І.
(Хмельницький)

ПОГЛЯД НА ПЕРЕКЛАД ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ФРАЗЕОЛОГІЧНОГО КАЛЬКУВАННЯ

У статті аналізується один з поглядів на суть фразеологічного калькування, коли виникають труднощі відтворення національного колориту оригіналу. Наголошується на переносі, в цьому випадку, ідеї створення вислову оригіналу в цільову мову, що ефективно позначається на якості перекладу.

Існують випадки, коли фразеологічними способами неможливо відтворити семантико-стилістичні функції фразеології оригіналу. Тоді часто застосовують **метод фразеологічного калькування**, імітацію форм вислову оригіналу. Передумовою калькування є достатня мотивація семантики фразеологічної одиниці (ФО) значенням її компонентів.

Метод калькування тісно пов'язаний із поняттям **безеквівалентної фразеології**. **Безеквівалентними** є ті ФО оригіналу, які не мають готових, усталених еквівалентів фразеологічного рівня в мові-рецепторі. Безеквівалентна фразеологія безпосередньо пов'язана з національною специфікою мови. Це